

2. Молчанов Р.Ю. Повноваження патрульної поліції щодо здійснення адміністративно-юрисдикційної діяльності у сфері безпеки дорожнього руху / Р.Ю. Молчанов // Юридичний науковий електронний журнал. 2016. № 1. С.101-104.

3. Про дорожній рух: Закон України від 30 червня 1993 року № 3353-ХІІ //Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1993. № 31.Ст. 338.

4. Стратегія підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2020 р.: розпорядження Кабінету Міністрів України від 14червня 2017 р. №481-Р. Урядовий кур'єр. 2017. № 138.

ПРО ПОРЯДОК ЗАСТОСУВАННЯ ЗБРОЇ ПРАЦІВНИКАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ: ПОНЯТТЯ, ЗМІСТ ПІДСТАВИ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ

Кузик Марта Ярославівна,
курсант 1-го курсу
Прикарпатського факультету
(м. Івано-Франківськ)
Національної академії внутрішніх справ

Поліцейський захід – це дія або комплекс дій превентивного або примусового характеру, що обмежує певні права і свободи людини та застосовується поліцейськими відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень.

Застосовується такі заходи виключно для виконання повноважень поліції, а обраний поліцейський захід має бути законним, необхідним, пропорційним та ефективним.

Обраний поліцейський захід є необхідним, якщо для виконання повноважень поліції неможливо застосувати інший захід або його застосування буде неефективним, а також якщо такий захід заподіє найменшу шкоду як адресату заходу, так і іншим особам [1].

В своїй науковій праці, ми хочемо приділити увагу тлумаченню окремих законодавчих підстав застосування поліцейським найбільш суворішого заходу – застосування зброї у виняткових випадках. Нажаль і в умовах сьогодення надалі трапляються поодинокі випадки неправомірного застосування працівниками поліції вогнепальної зброї чи застосування зброї у формі перевищення влади та службових повноважень.

Відповідно до п. 4 ст. 46 Закону України «Про Національну поліцію» (далі-Закон), поліцейський уповноважений у виняткових випадках застосовувати вогнепальну зброю. Виняткові випадки закріплено у семи пунктах, а саме:

1) для відбиття нападу на поліцейського або членів його сім'ї, у випадку загрози їхньому життю чи здоров'ю; 2) для захисту осіб від нападу, що загрожує їхньому життю чи здоров'ю; 3) для звільнення заручників або осіб, яких незаконно позбавлено волі; 4) для відбиття нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, конвої, житлові та нежитлові приміщення, а також звільнення таких об'єктів у разі їх захоплення; 5) для затримання особи, яку застали під час вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти; 6) для затримання особи, яка чинить збройний опір, намагається втекти з-під варти, а також озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожують життю і здоров'ю людей та/або поліцейського; 7) для зупинки транспортного засобу шляхом його пошкодження, якщо водій своїми діями створює загрозу життю чи здоров'ю людей та/або поліцейського [1].

Звертаю вашу увагу на те, що зброя застосовується у виняткових випадках. Це означає, що наведені сім підстав для застосування зброї і є переліком тих виняткових випадків. Сформульовані нормативно-правові підстави у вигляді мети, для досягнення якої може бути застосована зброя є вичерпними і додатковому трактуванню не підлягають. Закон прямо вказує, що зброя може бути застосована за наявності тільки тих обставин, які впливають із семи пунктів п. 4 ст. 46 Закону України «Про Національну поліцію». Однак, як показує практика, не завжди в обстановці, яка виникає, як правило миттєво можна правильно дати оцінку події і визначити чи вона і є власне винятковим випадком. Такі питання вирішуватиметься у кожному конкретному випадку виходячи з обставин події, характеру та інтенсивності посягання, наявності можливості усунути небезпеку іншим способом тощо. Саме поліцейському, надано право у кожній конкретній ситуації вирішувати, чи є вона винятковою, чи можна обійтись без застосування зброї чи це її застосування, є тим єдиним і правильним кроком, адже мова йде про загрозу найвищій соціальній цінності – життю і здоров'ю людини.

Хоча у всіх випадках дії працівника поліції підлягають оцінці зі сторони як безпосереднього керівництва, так і органів прокуратури, що впливає із положень ч.10 ст. 46 Закону, в якій зазначено, що поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомляти свого керівника про застосування вогнепальної зброї, а також негайно повідомити свого керівника про активне застосування вогнепальної зброї, який, у свою чергу, зобов'язаний поінформувати центральний орган управління поліції та відповідного прокурора. Таким чином, у кожному конкретному випадку буде перевірятись, чи була завдана шкода необхідною і достатньою в такій

обстановці, чи мав місце напад, чи припинення відповідного нападу можливо було досягнути іншими засобами, тобто чи мала подія винятковий характер[3].

Проаналізувавши положення п. 4 ст. 46 Закону України «Про Національну поліцію» необхідно зазначити, що окремі законодавчі вказівки та формулювання змісту статті носять дискусійний характер, а саме:

1. У п. 3 ч. 3 ст. 46 Закону зазначається, що якщо особа, затримана або заарештована за вчинення особливо тяжкого чи тяжкого злочину, втікає із застосуванням транспортного засобу; ч. 3 закріплено, що порядок зберігання і носіння вогнепальної зброї, що знаходиться в розпорядженні поліцейського, перелік вогнепальної зброї та боєприпасів, що використовуються в діяльності поліції, та норми їх належності встановлюються Міністром внутрішніх справ України.

Вважаємо за доцільне викласти пункт 3 статті із побудовою речення такого змісту «якщо особа, затримана або заарештована за вчинення тяжкого чи особливо тяжкого злочину і намагається втекти із використанням транспортного засобу». Так як кримінально-правові основи класифікації злочинів встановлюють поділ злочинів за ступенем тяжкості на злочини невеликої тяжкості, середньої тяжкості, тяжкі та особливо тяжкі доцільним вказати саме тяжкі та особливо тяжкі.... Окрім цього вказівка «із застосуванням транспортного засобу», є не коректним словосполученням в цьому реченні. До прикладу в тлумачних словниках зазначається, що застосування слід розуміти використанням що-небудь, запровадження в ужиток, пристосовування до чого-небудь, натомість використання, це вживання чого-небудь з користю, користування чимось тощо.

Ч. 3 ст. 46 на наше переконання необхідно виключити з цієї статті, так як питання зберігання і носіння вогнепальної зброї, перелік вогнепальної зброї та боєприпасів, що використовуються в діяльності поліції, та норми їх належності, аж ніяк не відносяться по змісту до правил застосування зброї і за таких реалій побудови норми не відповідає, м'яко кажучи власне логіці побудови статті. Ми вважаємо, що зазначенні положення законодавчі повинні розглядатись, принаймні в іншому розділі чи статті цього закону і не бути пов'язаними із правилами застосування зброї?

2. П. 1 ч. 6 ст. 46 Закону визначає, що при спробі особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену ним відстань, чи доторкнутися до зброї, дає право працівнику поліції застосовувати вогнепальну зброю без попередження, натомість у абзаці 2 ч.12 ст.46 Закону продубльовано практично ідентичний випадок, – спроба особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену поліцейським відстань, чи доторкнутися до зброї є підставою для застосування вогнепальної зброї поліцейським. Досліджуючи

положення п.1 ч.6 ст. 46 та абзац 2 ч. 12 ст. 46 Закону незрозуміло, яка потреба законодавчого визначення двох однакових за змістом підстав застосування вогнепальної зброї в одній тій самій статті, тільки в різних частинах? Адже така побудова породжує тавтологію і неоднозначне сприйняття самої форми реалізації права поліцейського на застосування зброї.

Випливають ці реалії із того, що за п.1 ч.6 ст. 46 працівник поліції має право застосовувати вогнепальну зброю без попередження, натомість у абзац 2 ч.12 ст.46 Закону таке право не делеговано, хоча підстави є ідентичними. Тому логічно буде абзац 2 ч.12 ст. 46 Закону виключити.

Як ми бачимо, що ст.46 Закону практично у кожній частині містить дискусійні положення, як в контексті визначення самого змісту, так і в питанні ігнорування мовних законів при побудові речень. Не виключенням є і ч.10 ст. 46 тому, що по-перше для чого по логіці речей питання доповіді та рапортування про факти застосування зброї включати перед основами використання зброї та гарантіях особистої безпеки озброєного працівника поліції, і по-друге, не зрозуміло як можна розрізнити поняття «активне застосування вогнепальної зброї» від «застосування вогнепальної зброї»?.

Можливо законодавець має на увазі алгоритм дій у випадку використання вогнепальної зброї та застосування, адже з тим, що це є не тотожні поняття можна однозначно погодитись. Тому ми вважаємо, що було би доцільним викласти положення ч. 11 ст. 46 винятково останньою частиною статті у такій редакції: «Поліцейський зобов'язаний негайно повідомляти свого безпосереднього керівника, як в усній, так і у письмовій формі про всі випадки використання або застосування ним вогнепальної зброї, а керівник у свою чергу, зобов'язаний поінформувати центральний орган управління поліції та відповідного прокурора».

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-VIII URL : [http:// zakon3.rada.gov.ua/ laws/show/580-19/page2](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19/page2)
2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. URL : <http:// zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
3. Пам'ятка співробітникам поліції «Щодо застосування вогнепальної зброї»/ URL : [http:// mediarnbo.org / 2016 / 02/10/pam-yatka-spivrobotnikam-politsiyi-shhodo-zastosuvannya-vognepalnoyi-zbroyi](http://mediarnbo.org/2016/02/10/pam-yatka-spivrobotnikam-politsiyi-shhodo-zastosuvannya-vognepalnoyi-zbroyi).
4. Постанова Пленуму Верховного суду України від 26 квітня 2002 року № 1. URL : [http:// zakon0.rada.gov.ua/ laws/ show/ v0001700-02](http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v0001700-02).
5. Превентивні заходи: поняття та сфери застосування. URL : [http:// svitohlyad.com. ua / novyny-i-suspilstvo/ preventyvni-zahody-ponyattya-ta-sfery-zastosuvannya](http://svitohlyad.com.ua/novyny-i-suspilstvo/preventyvni-zahody-ponyattya-ta-sfery-zastosuvannya).

6. Чумак В.П. Превентивні заходи реагування поліції на правопорушення: досвід Грузії. *Вісник запорізького національного університету*. Юридичні науки. 2015. № 2(1). с. 95-101.

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПСИХОФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Вербовий Василь Петрович,

завідувач кафедри тактико-спеціальної,
фізичної та вогневої підготовки

Прикарпатського факультету

(м. Івано-Франківськ)

Національної академії внутрішніх справ
кандидат наук з фізичного виховання та
спорту

Кулакова Аміна Олегівна,

курсант 1-го курсу

Прикарпатського факультету

(м. Івано-Франківськ)

Національної академії внутрішніх справ

Трансформація, осучаснення психофізичної підготовки працівників МВС України обговорюється в Україні досить активно. Це зумовлено як складними соціально-економічними умовами в державі, так і вимогами основних концептуальних положень Закону України «Про Національну поліцію», які вносять до порядку денного ВНЗ МВС України потребу забезпечити підготовку майбутніх поліцейських, здатних швидко і точно реагувати на будь-яку криміногенну ситуацію в рамках чинного законодавства.

Проте дослідження сучасних учених переконливо доводять, що ефективність підготовки курсантів бажає бути значно кращою [2]. Ряд науковців указують на тенденцію зниження результативності професійної діяльності працівників поліції у складних стресогенних умовах [1]; не сповна використовуються потенційні можливості тренувальних занять у період підготовки майбутніх поліцейських [4]; не вдалося розв'язати проблему швидкого й безпомилкового реагування на різні об'єктивні і суб'єктивні обставини, які можна здобути у процесі моделювання ситуацій професійної діяльності в ускладнених умовах та адаптувати психофізичну